

תע"ד דשותה כוס שני ואין מברך עליו לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה, שאין מברכין בורא פרי הגפן כי אם על כוס של קידוש ועל כוס של ברכת המזון כו', ובהג"ה והמנהג בין אשכנזים לברך ברכה ראשונה על כל כוס וכוס כו', וכתב במ"ב ס"ק ד' שכתב דהיינו טעמא, דמשהתחיל בהגדה אסור לשתות ולהכי הוי הפסק לאצרוכי ברכה בכוס שני, ואפילו נימא דזה אינו מפסיק לענין ברכה, מ"מ כיון דכל חדא וחדא הוי מצוה בפ"ע יש לברך על כל כוס ברכה בפ"ע כברכת המצוות עיי"ש, ולכאורה לפי המבואר אם זהו ברכת המצוות, אמאי לא כתב שיש להזדרז לפני חצות שלא לבוא לידי חשש ברכה לבטלה לאחרי חצות, דומיא דברכת מצה ומרור וצ"ע.

לפי"ז צ"ע אמאי לא כתב המ"ב שהטרוד יזהר לומר עכ"פ כמה מלים של סיפור יציא"מ לפני חצות, ועוד דמבואר דלא חשש לספור יציא"מ שהוא דאורייתא לדחות מצות דרבנן מצה ומרור. אך באמת יש להסתפק בכונתו, האם דס"ל שכבר יצא יד"ח בעיקר מצוה דספור יציא"מ מדאורייתא במה שהזכיר בקידוש ולכן לא חשש לסיפור יציא"מ קודם חצות, או דנימא דוודאי הדרבנן דברכת מצה ומרור עדיפא מהאי חשש דאורייתא של ספור יציא"מ קודם חצות, שהוא רק כעין ס"ס האם ראב"ע ס"ל הכי דבעינן לזה חצות והאם הלכה כמותו.

אך אכתי צ"ע אמאי לא הוסיפו הרמ"א והמ"ב שישתה גם את הכוס הרביעי לפני חצות, ועוד צ"ע במש"כ במה דאיתא בסימן

* * *

רבי יוסף שלום אלישיב

בדין אמירה לנכרי

מבהכנ"ס החשובים בארה"ב, ותכף לת"ח ברכה, יעלה מעלה להרים קרן התורה ויתקדש ש"ש על ידו, וכל מסעדי ותומכי-ימינו כולם יעמדו על הברכה.

וע"ד השאלה דיש צורך לגבאי ביהכנ"ס להזמין אספה "לענין חשוב" מפרסמים את ההזמנה דרך הרדיו, וזה מחובת הנהלת הרדיו לשדר את ההודעה בחינם הואיל וזה

ב"ה ט"ז אד"ש תשל"ג

לכבוד ידידי הרב ... מהור"ר יהודה קלמר שליט"א

יהי נעם ד' עליו ועכ"א

בהיותי בזה הנני להודיע לכת"ר את ברכתי הנאמנה, ברכת - מזל טוב, לעלותו לשרת בקודש בתור רב באחד

תשו"ח להרה"ג השואל שליט"א על עזרתו

ס"ק ח' דנהגו בעירו לשכור גוים בקבלנות לנקות הזבל מן הרחובות, אע"ג דהוי מלאכה דאורייתא, משום דבשל רבים ליכא חשדא ועי' ח"ס סימן ס', ובמקרה דנן לכאור' י"ל דכיון שהחלטה מתקבלת עפ"י גבאי ונציגי הצבור שרבים הם לא שייך חשדא.

עוד זאת נראה להתיר בכה"ג להודיע לרשות השידור כשמוסרים להם ההודעה לפרסום, שהם רוצים שהמודעה תפורסם רק ביום ששי ולא ביוה"ש, וע"ש סימן רמ"ד ברמ"א דאם התנה ישראל עם הנכרי שלא לעשות לו מלאכה בשבת אין לחוש.

והנה כת"ר הביא מ"ש השו"מ מה"ת סי' י"ד דלרש"י בע"ז ט"ו אמירה לעכו"ם שבות נלמד מקרא ממצוא חפצין ודבר דבר, וא"כ אין איסור אמירה כלל בשבת בצווה לו בע"ש. וכת"ר הק' ע"ז שהרי רש"י בעצמו שבת קנ"ג א' ד"ה מ"ט כ' דשבות משום שליחות עכ"ד. ואמנם גם בדף קכ"א א' כ' רש"י בד"ה כבה הוא דלא אמרי' ליה שעושהו שלוחו ממש. אך בלא"ה דבריו צ"ע מהא דקיימ"ל במו"ק דף י"ב וכ"ה בשו"ע סימן תקמ"ג מקבלין קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד ובמועד אסור, כללו של דבר כל שהוא עושה אומר לנכרי ועושה. ובמג"א שם דה"ה דלישראל מותר ליתן לעשותה לאחר המועד בין בחוה"מ משום ממצוא חפצין דאמרינן בכה"ג בשבת דף ק"ג ומ"מ אמירה לעכו"ם אסור גם בחוה"מ, ותו איך יפרנס מ"ש ב"מ דף צ' מהו שיאמר אדם לנכרי חסום פרתי ודוש בה מי אמרינן כי אמרינן אמירה לנכרי שבות הני מילי לענין שבת דאיסור

ענין צבורי, ולפי החוק משדרים לכהפ"ח שני ימים. האם מותר למסור ההודעה ביום ו' עש"ק שהאספה תתקיים במוצש"ק, ביודעם כי ההודעה תפורסם ברדיו גם ביום ו' וגם ביום השבת, צויין במכתבו כי להצבור אין שום ענין בפרסום ההודעה דיוה"ש. והנה כת"ר צדר להתיר מתרי טעמי, חדא איסור אמירה לנכרי הוא מטעם שלא יבא לעשות בעצמו כמ"ש הרמב"ם בפ"י מה"ש, ולפי"ז דוקא כשרצונו בכך שיעשה בשבת, ואף גם להשיטות שהוא משום שליחות לחומרא, הרי שליחות הוא דוקא ע"י מינוי ובנ"ד אין כאן מינוי שיעשנו בשבת. ב. עפימ"ש הח"ס סימן ס' לחלק בין אמירה לאמירה דאמירה, דדוקא בשבת אסור ולא בע"ש, ובנדו"ז הוה אמירה דאמירה, שהרי אומרים את ההודעה לנכרי מסוים והלה מוסר את זה לנכרי אחר, ואין בזה איפוא משום אמירה לנכרי עכ"ד.

והנה הלכה פסוקה בשו"ע סימן רמ"ד סעיף ד' מלאכת פרהסיא, אפילו במטלטלין דינה כמלאכת מחובר, דאפי' בקצין עמו דמים והנכרי אדעתא דנפשיה קעביד ואין בזה משום אמירה לעכו"ם כלל, אעפ"י"כ אסור אם הוא בפרהסיא, משום דאתי לחשוד בו ששכר אותו בשבת. ובנדו"ז אין לך בפרהסיא גדול מזה, שהרי תוכנה של המודעה מוכחת דשל ישראל הוא, אמנם היהודים השומרים תו"מ אינם פותחים רדיו בשבת ואינם שומעים אותו, מ"מ עובדה היא בעוה"ר שהרבה יהודים כן שומעים רדיו בשבת והוה בפרהסיא, וא"כ לכאורה אסור למסור הודעה ביום ו' כשירוע שישדרו ההודעה ביוה"ש.

אך יש לדון עפימ"ש המג"א סימן רמ"ד

והנה באמת בשו"מ מהדו"ק ח"ב סימן ס"ט שאמנם העיר לפימ"ש רש"י בע"ז דאיסור אמירה לעכו"ם הוא ממצוא חפצין א"כ מה ענינו בשאר איסורים, ותי' דדוקא בשבת דמ"מ גופיה נח הוא דלא שייך שליחות ולכך הוכרח לאסור משום ממצוא חפצין משא"כ בשאר איסורים דשייך שליחות ע"ש. אלא שזה לא מובן דהרי יסוד הספק בגמ' ב"מ מי ילפינן שאר איסורים משבת עצמו דשבות שבת דאסור סקילה, ולדבריו תלי תניא בדלא תניא דהאיסור שישנו בשבת הרי פשיטא דלא שייך בשאר איסורים, אלא דמספקא ליה אם נאסרו בשאר איסורי משום מלתא חדתא מה דלא מצינו בשבת כלל ואכמ"ל.

והנני בזה ידירוש"ת יוסף שלום אלישיב.

סקילה אבל חסימה דאיסור לאו לא או"ד ל"ש. ואיך שייכי האיסור אמירה בשאר איסורים אם כל איסורו הוא משום ממצוא חפצין, וכן מהא ששינו (קנג א) מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי ופירש"י מבעוד יום ופריך בגמ' מ"ט שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי, ולדברי השו"מ מאי פריך הלא מבעוד יום ליכא איסורא כלל. ובאמת מזה הוכיחו הראשונים דאמירה לנכרי אסור גם מע"ש, ע' נמוקי יוסף ב"מ שם ובב"י סימן ש"ז דכל הראשונים מודו בזה, ולא עוד אלא אפי' אם הגוי עושה מדעת עצמו בלא כל ציוי ישראל ומדליק הנר עבור ישראל אסור לישראל ליהנות ממנו כמבואר במתני' שבת קכ"ב, ואיך התיר לצוות לגוי ע"ש שידליק נרות בשבת.

* * *

רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד ירושלים

בדין גירות בתנאי

ולדבריו זהו עיצה טובה להצליח להימנע מלגייר גרים שאינם עומדים בשמירת תורה ומצוות.

ולע"ד נראה ברור דאין לעשות גרות בתנאי, שצריך לגרות קבלת עול תורה ומצוות, וקבלה היינו שמתחייב לשמור תו"מ, אבל אם גירותו עדיין תלוי ועומד,

נשאלתי מרב אחד בחו"ל שמגייר גרים, והרבה פעמים נכשל וגייר גרים שכבר זמן קצר אחרי גיורם הפסיקו לשמור תו"מ, ולכן הרב מצא עיצה שכל גרות שיעשה, יעשה שיחול הגרות בתנאי. והיינו דכיון דהגירות תלוי ברצון ב"ד, על כן בשעת הגירות הבי"ד מתנין שאם בתוך שנה לגירותו מפסיק לשמור תו"מ, איננו רוצים לגיירו.